

Virserums hembygdsblad **2/15**

Gustafva Gunnarssons tragiska öde

Hembygdsföreningen påbörjade en inventering av lanthandelns utveckling i Virserum. Tyvärr blev inventeringen inte slutförd men i materialet finns mycket intressant material om affärerna i byarna och i själva samhället. Som exempel kommer här lite information om en av de kortlivade – Gunnarssons diversehandel – och det tragiska öde som är förknippat med hans familj.

Konstan Gunnarsson var född 1856 i Björkmossa och son till riksdagsmannen Peter Magnus Gunnarsson. Konstan och familjen flyttade 1884 till Virserum där Konstan öppnade en diversehandel, sannolikt vid åbron. Han anmälde sin affär till länsstyrelsens handelsregister år 1890, men av anmälan framgick inte vilken handel han skulle bedriva. I handelskalendern 1892 noteras affären som järn- och diversehandel. Senare uppges han även vara handlare med havregryn, detta kan tyda på att han är ägare till grynkvaren i Kvillemåla.

År 1903 reser Konstan till Amerika och lämnar handelsaffär, gård, hustru och åtta barn. Anledningen till flytten känner vi inte till. Han skriver dock regelbundet hem och vill att hustrun Gustafva och barnen ska komma efter honom till Amerika. Hustrun vägrar i det längsta men Konstan hotar då med att ta till pistolen om hon inte kommer. Så hustrun ger med sig och sommaren 1904 tar hon ut flyttningsbetyg för sig och de fyra yngsta barnen.

Foto av ångaren Norge.

Resan till Amerika börjar med hästskjuts till Vetlanda. Färden över Atlanten påbörjas från Köpenhamn med danska Amerikalinjens ångare NORGE till New York. Vid den skotska kusten ränner ångaren på Roskhalls förrådiska klippor och en av dåtidens största olyckor utspelar sig. Av de 727 passagerarna (varav 103 från Sverige) omkommer omkring 600. Bland de omkomna är Gunnarssons hustru och de fyra barnen.

Den förtvivlade maken har svårt att återhämta sig efter olyckan och efter en tid återvänder han till Virserum. Han är utblottad och försörjer sig som en vandrande man med viss gårdfarihandel.

Greta Norrman berättar om telefonstationens historia

Från början hade fyra ortsbor installerat telefon och dessa var anknutna till Målillanätet. Dessa fyra var kronofogde Sandstedt, köpman Karl Peterson, fabrikör Oskar Petersson och Ekelunds A/B.

År 1887 kom min morbror Efraim Johansson och systemern Amanda till Virserum. Han var bokbindare och de hyrde ett par rum och kök i en stuga centralt belägen vid kyrkan mitt emot sockenstugan. Här öppnade de en bok- och pappershandel.

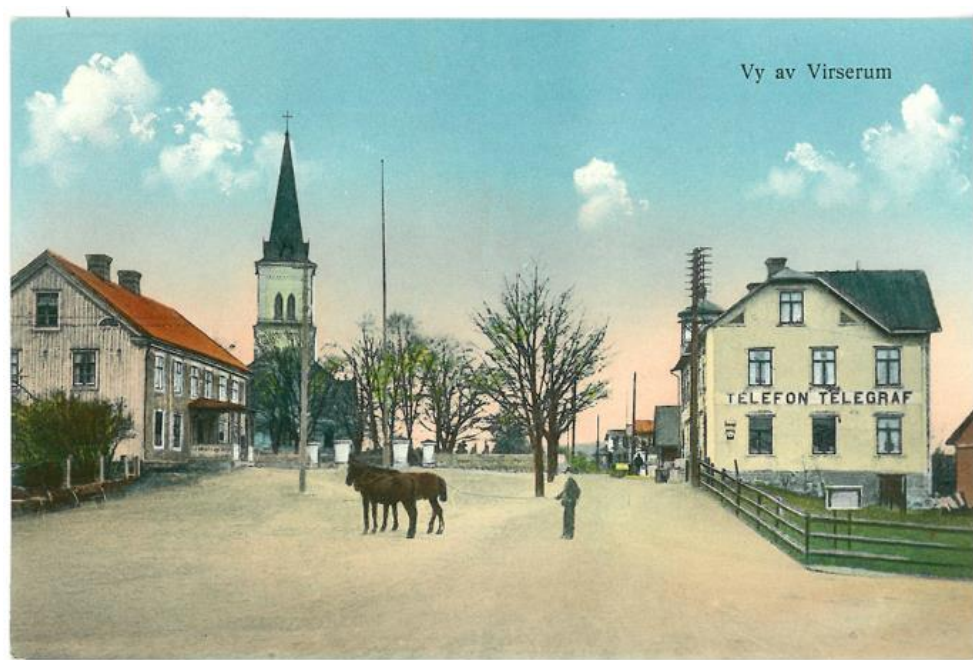
Efraim köpte stugan 1890 av Isak och "Lillkari" (som hon brukade kallas). Isak tjänade sitt bröd med att göra riskvastar och Karin sopade skolgolven med dessa så dammet yrde; hon var ju skolstäderska. Samma år byggde morbror till två rum och kök på östra sidan av stugan Isak och Karin skulle ha ett rum i stugan så länge de levde.

Äldsta fotografiet från Virserums telefonstation inrymt i "Lill-Karis stuga" innan det nya huset uppfördes. Okänd fotograf.

En dag omkring 1896 stannade en hästskjuts utanför affären och in kommer en herre och presenterade sig som distriktschef från Telegrafverket i Norrköping. Han sa: "Vi har fått flera påstötningar från Virserum att de vill ha en egen telefonstation. De har skrivit och föreslagit Eder som lämplig till föreståndare".

Efraim Johansson och systemen stodo båda fundersamma om de skulle kunna binda sig för skötseln av växeln. Till slut lät de sig övertalas och lovade att försöka. År 1897 började Telegrafverket med att sätta upp stolpar och ledningar som gingo in i Målillanätet för att sedan komma in i centralstationen Hultsfred. Linjen var klar 1898 och då kopplades det lilla snöväxelbordet in med plats för 40 abonnenter. Första dagen anslöts 21 abonnenter.

År 1905 lät morbror Efraim Johansson uppföra den nuvarande fastigheten. Den byggdes helt enkelt runt omkring den lilla stugan i vilken telefonväxeln hela tiden var igång. Sedan flyttades växelbordet upp med hjälp av rep till den andra våningen.

De som skötte växeln måste kunna alla numren på abonnenterna. Detta var mycket svårt – runt 1930 fanns det ca 500 abonnenter – och ibland förekom de med förnamn eller smeknamn och allt skulle vi ha i huvudet. En del sa t. ex. "Sillstryparn" och då måste man veta vilket nummer han hade.

Greta fortsätter att berätta om telefonstationens utveckling fram till den 20 juni 1966 då stationen automatiserades och växeltelefonisterna ersattes av "petmojen".

Missionsföreningens missionshus

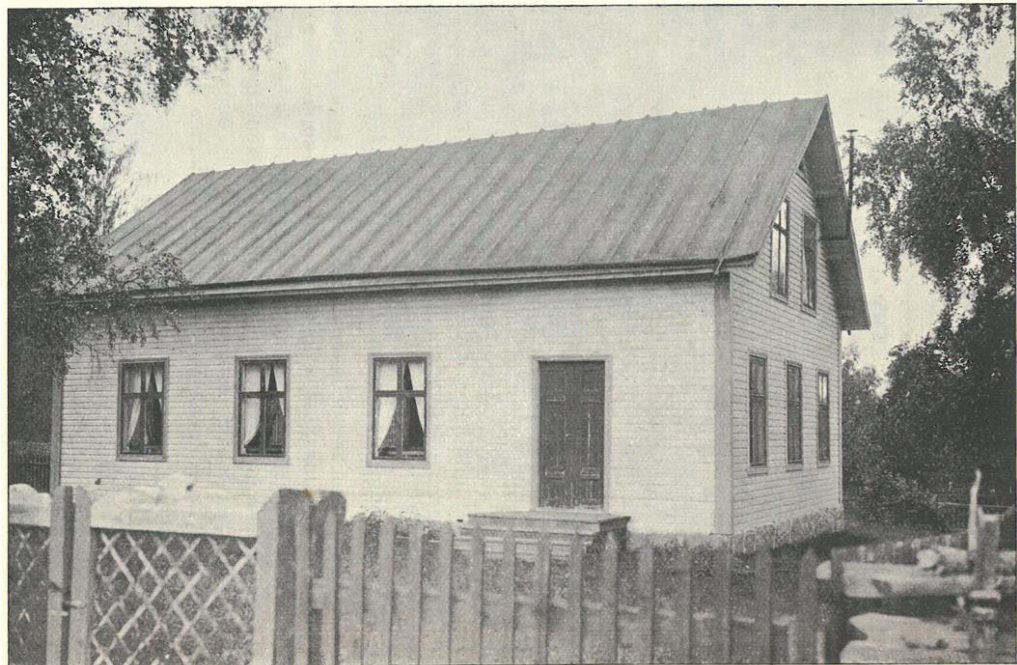
Virserums missionsförening [senare församling] bildades 1868 och till dess 50-årsjubileum 1918 gav man ut en historik. Jubileumsskriften är i dag omöjlig att få tag på

men Hembygdsföreningen har i sin ägo ett exemplar som har tillhört Arthur Westring. I jubileumsskriften behandlas, förutom föreningens historik, även tillkomsten av de två missionshus som uppfördes i början av 1900-talet och som fortfarande finns kvar.

Ånhults missionshus

Vid ett styrelsemöte den 2 januari 1903 beslutades att försöka erhålla en plan i Lilla Ånhult för ett missionshus. Ånhult ansågs lämplig eftersom platsen låg ganska långt från samhället (en halv mil) och var omgiven av folkrika byar.

Sedan tomtrågan lösts påbörjades uppförandet av missionshuset. Ansvarig för arbetet var byggmästare C. F. Johansson från Ramsebo. Föreningen anslog 300 kr av egna medel och lånade dessutom 1.500 kr vartill kom en gåva på 1.000 kr från Victor Habbe.

Missionshuset kunde invigas på hösten 1903 och lokalen döptes då till Mamrelund. Missionsföreningen begärde hos Jönköpings Missionsförening att dess predikanter skulle besöka Ånhult, men dessa besök upphörde så småningom eftersom det inte fanns någon frivillig som ville ansvara för skjuts och logi åt de besökande predikanterna.

Slagdala missionshus

Redan 1903 skänkte Adrian Karlsson [hans efterkommande tog senare namnet Wirsenius] och hans hustru en tomt för en predikolokal i Slagdala. Det dröjde dock innan missionshuset uppfördes. Vid ett styrelsemöte den 6 november 1904 diskuterades frågan om uppförandet av ett missionshus på den skänkta tomten, men styrelsen ansåg sig inte ha de ekonomiska möjligheterna då skuldbördan efter uppförandet av missionshuset i Ånhult fortfarande var stor.

Det dröjde därför till 1906 innan byggandet av missionshuset påbörjades och det stod färdigt året efter. Det var framför allt Joakim Karlsson i Tobro samt hans bror Adrian Karlsson i Slagdala som stödde projektet ekonomiskt.

Även Slagdala fick besök av predikanter från Jönköpings Missionsförening men också från Kalmar Läns Missionsförening. Vintern 1915 bildades ett litet strängband under ledning av Olga Karlsson, Tobro.

Andra missionshus

Det finns flera andra missionshus i Virserumstrakten men dessa har inte behandlats i jubileumsskriften. Missionshus finns i Misterhult och Ässhult och dessutom har Filadelfia en lokal i Ånhult. Missionshuset i Misterhult är speciellt eftersom det inte har varit anknuten till något särskilt samfund. Det missionshus som kanske blivit mest omtalat är det som uppfördes av Tynshult-Triabo missionsförsamling. Själva föreningen bildades 1920 och anslöt sig då till Svenska Alliansmission. Missionshuset i Triabo uppfördes 1928. Församlingen har uppmärksammats för att den från slutet av 1960-talet endast hade en medlem – Edit Karlsson – som ända fram till slutet av 1980-talet underhöll byggnaden och ordnade den årliga missionsauktionen.

GES UT AV VIRSERUMS HEMBYGDSFÖRENING

Bli medlem genom att betala in 100 kr på bg 5241-0263.